

EKONOMICKÉ DOPADY VINA SKÉHO CESTOVNÍHO RUCHU V TURISTICKÉ OBLASTI LEDNICKO-VALTICKÝ AREÁL

ECONOMIC IMPACTS OF WINE TOURISM IN THE TOURIST AREA OF LEDNICE-VALTICE AREA

ING. MARTIN MAUER, PH.D.

ING. ONDĚJ REPÍK

*Katedra regionální ekonomie a správy | Depart. of Regional Economics and Administration
Ekonomicko-správní fakulta | Faculty of Economics and Administration
Masarykova univerzita | Masaryk University
✉ Lipová 41 a, 602 00 Brno, Czech Republic
E-mail: sauer@econ.muni.cz, Ondrej.repik@econ.muni.cz*

Anotace

Cílem článku je využít dosavadních poznatk o TSA a uplatnit jeho vybrané postupy a procedury na hodnocení ekonomických dopad cestovního ruchu na regionální úrovni. Metodicky byl v rámci TSA využit postup odhadu velikosti a struktury poptávky. Souasn byly ov ovány možnosti využití datových zdroj národního TSA pro regionální analýzy. Z výsledk provedených analýz a –et ení vyplývá, že do kalkulace ekonomických dopad vina ského cestovního ruchu v regionu LVA vstupuje celá ada veli in. Tam kde byla data dostupná, byly využity sekundární zdroje, nicmén zásadní informace poskytlo afl provedené terénní –et ení. V pr b hu zpracování se ukázalo, že kvantifikace ekonomických efekt na regionální úrovni je reálná. Zárove je v-ak podmín na ú elovými terénními –et eními, která dopl ují chyb jící datovou základnu pro hodnocení. Satelitní ú et cestovního ruchu je dobrým východiskem hodnocení, nicmén územní podrobnost jeho datových zdroj neumohl uje tato data v dostate ném rozsahu využívat. Samotný výpo et také ukázal, že nejv t-í riziko nep esností je spojeno s odhadem velikosti jednodenní náv-t vnosti.

Klí ová slova

regionální TSA, vina ský cestovní ruch, p ímé ekonomické dopady

Annotation

The aim of this article is to use existing knowledge about the TSA and apply selected methods and procedures for evaluating economic impacts of tourism at regional level. Methodically, we used the TSA process of demand size and structure estimation. At the same time we checked possibilities how to use data sources of national TSA for regional analysis. Results of the carried out analyses and investigations show that there are several factors which affect the calculation of economic impacts of wine tourism in the region of LVA. The secondary data were used when they were available. However, the essential data source was questionnaire survey. During the data processing it turned out, that quantification of economic effects at regional level is real. At the same time, field surveys must be part of the research, which complete the data source for evaluation. Tourism Satellite Account is useful starting point for evaluation, however spatial detail of the data source does not allow to use such data in sufficient way. The calculation itself also showed that the greatest risk of inaccuracies is associated with an estimation of amount of one-day visitors.

Key words

regional TSA, wine tourism, direct economic impacts

JEL classification: R110, R150

Východiska

Cestovní ruch je ve v t-in zemí sv ta silným ekonomickým odv tvím s významným podílem na národním HDP. Práv kv li svému rapidnímu a pokračujícímu r stu, který je spojen s adou dopad na ekonomiku, je také považován za jeden z nejefektivn j-ích nástroj pro dosažení rozvoje (Sharpley a Telfer, 2004). Hall a Lew (2009) zd raz ují, fle se jedná o vysoce pror stové a pr ezové odv tví, které p ená-í pozitivní signály do celé ekonomiky a spole nosti. ada odborník a politik proto v cestovním ruchu vidí cestu, jak sniřovat ekonomické nerovnosti mezi regiony. V d sledku toho mnoho region , zejména t ch mén prosperujících, investovalo zna né ve ejné prost edky do rozvoje turistických atrakcí, podpory turistických akcí, byly položeny základy destina ního marketingu a managementu (Jones, Munday, Roberts, 2003).

S rostoucím významem cestovního ruchu jde ov-em ruku v ruce také pofladavek na co nejprecizn j-í kvantifikaci jeho dopad na ekonomiku a spole nost. ada autor (jmenujme nap . Dwyer, Forsyth a Spurr, 2003, Getz, 2008, Styne, 1999, apod.) se proto této problematice dlouhodob v nuje. Vznikají tak nejr zn j-í modely kvantifikující ekonomické nebo dokonce i celospole enské dopady cestovního ruchu. S rozvojem poznání je snaha vytvá et modely co nejkomplexn j-í, postihující co nej-ir-í bázi efekt . Nar stá tím samoz ejm jejich složitost a zároveň se sniřuje jejich pouřitelnost v praxi. Zároveň není neobvyklé, fle jsou výsledky model ů elov a v dom zneuřívány nap íklad pro prosazení ur itého soukromého zájmu nebo pro získání dotace (Tyrrell a Johnston, 2006). Mezi nejroz-í en j-í modely pat í model I-O, jeřl je v zásad postaven na multiplikaci p ímých ekonomických dopad . Výrazn slořit j-ím je model CGE, který pracuje s rovnovářným stavem ekonomiky a se zm nami této rovnovářy v ase. Vedle ist ekonomických model existuje nap íklad analýza CBA, která posuzuje i mimoekonomické dopady cestovního ruchu.

V b řlné praxi je nej ast ji pro hodnocení ekonomických dopad cestovního ruchu vyuříván Satelitní ů et (dále také řTSAř). OECD a dal-í mezinárodní instituce jej považují za vhodný nástroj pro konzistentní ekonomickou evaluaci aktivit, které mají základ v cestovním ruchu. Výsledky TSA umofl ují jednoduché srovnání výstup cestovního ruchu s jinými ekonomickými odv tvími a formulaci ur itých trend v cestovním ruchu. Nicmén , i v p ípad TSA platí, fle správné a co nejv rohodn j-í nastavení struktury ů t není zdaleka jednoduché (Jones, Munday a Roberts, 2003). Smeral (2006) dodává, fle TSA má mnohem hlub-í význam, neřl jak je v t-inou prezentováno. Kone n totifl existuje nástroj, který cestovní ruch staví do role významného ekonomického hrá e a považuje ho za neoddlitelnou sou řást národního hospodá ství.

Na druhou stranu je pouřítí TSA pro posouzení dopad cestovního ruchu p edm tem řstých diskusí. Z ejm nejv t-ím handicapem TSA je fakt, fle není schopen p i kalkulaci dopad cestovního ruchu zahrnout také jeho nep ímé efekty. TSA totifl ke kvantifikaci p istupuje ze strany poptávky a posuzuje pouze efekty, které generují p ímé ekonomické vztahy mezi náv-t vníkem a podnikatelským subjektem v cestovním ruchu. Bez zahrnutí nep ímých efekt dochází ale k pom rn výraznému podcen ní role cestovního ruchu v národním hospodá ství. V odborných řláncích (Tyrrell a Johnston, 2006, Styne, 1997, Wagner, 1997, Smeral, 2006, Dwyer, Forsyth, Spurr, 2003), které se zabývají kvantifikací ekonomických dopad , byla p ítom velikost nep ímých efekt vy řslena na úrovni p íblifn 50 % velikosti p ímých efekt .

Dal-ím problémem je skute nost, fle cestovní ruch není definován v rámci OKE jako samostatné odv tví, ale jeho výstup je souborem říl řch výstup z n kolika odv tví. V systému národních ů t proto nelze jednodu-e vy řst hodnoty za odv tví cestovního ruchu. Jak uvádí Smeral (2006), tak jednotlivé komponenty cestovního ruchu jsou potom skryty v ř zných makroekonomických agregátech, jako je soukromá spot eba nebo b řhý ů et platební bilance, a musí být rozklí ovány s pomocí hlub-ích analýz. V praxi jsou pak jednotlivá odv tví rozd lena do n kolika kategorií, které definují, jak moc je které odv tví na cestovním ruchu závislé. Celkový výstup odv tví je v ur ité

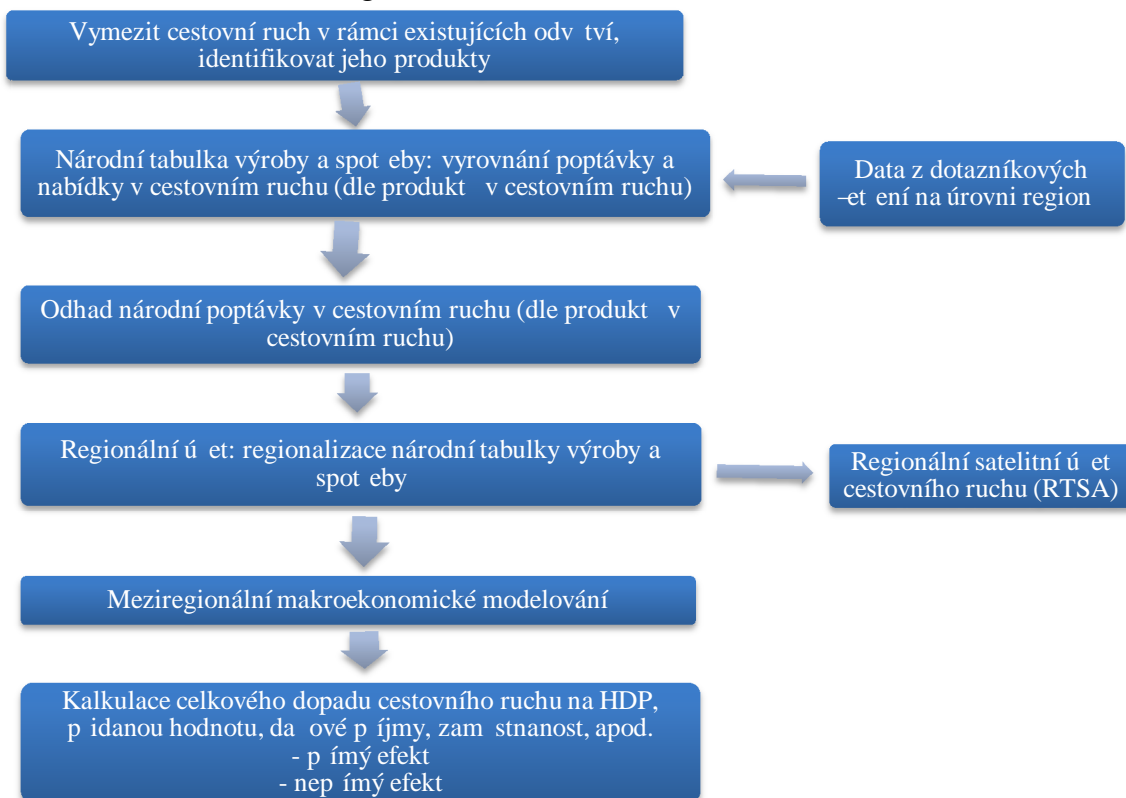
odhadované mí e p ísouzen cestovnímu ruchu. Míry jednotlivých odv tví jsou nej ast ji stanoveny pomocí dotazníkových –et ení na strukturu výdaj mezi náv-t vníky destinace (Wilton, 2006).

Problematikou –et ení v cestovním ruchu se dlouhodob zabývá nap íklad Stynes (1997, 1999), který mimo jiné zkoumal také nej r zn j-í technické aspekty výdajového –et ení. Pro v rohodnost výsledk je nutné mít co nej p esn j-í data o náv-t vnosti, je nezbytné p esn vymežit region (resp. zkoumanou destinaci), nadefinovat kategorie zkoumaných výdaj nebo jasn odd lit rezidenty od nerezident . O v rohodnosti a správnosti výsledk dotazníkového –et ení tak rozhoduje celá ada zkoumaných atribut . P í nevhodn zvoleném postupu m fle docházet k výraznému zkreslení. Sun (2005) na p íkladu výzkum v národních parcích ukazuje, jakým zp sobem m fle ovlivnit výsledky –et ení nevhodn zvolená lokalita nebo termín dotazování.

Gelan (2003) se zabývá metodikou dotazníkových –et ení s ohledem na cílovou skupinu respondent . Tět ení totiž m fle vedle náv-t vník probíhat také mezi zástupci soukromých spole ností, jako jsou restaurace, ubytovací za ízení, provozovatelé turistických atraktivit, maloobchodníci, taxislužby, apod. V této souvislosti dochází k záv ru, fle –et ení mezi soukromníky je nevhodné, jelikož nejsou schopni rozeznat nákupy turist a rezident .

Dal-í problémy se v souvislosti s kvantifikací dopad cestovního ruchu objevují, pokud zkoumáme jen ur itý region nebo destinaci. Regionální TSA totiž doposud nebyl oficiáln metodicky nadefinován. Výzkumníci proto op t vyuffívají celou adu mén í více složitých metod, jejichž výsledkový rozptyl se výrazn zvy-uje s klesající velikostí zkoumaného území. ím men-í region, ve kterém jsou dopady cestovního ruchu zkoumány, tím významn j-í je ur itý prvek intuice a odhadu.

Nej ast ji se regionalizace TSA provádí pomocí vý-e zmín ných dotazníkových –et ení, u nichž musí být pe liv zvařováno nastavení v-ech jejich parametr . Tět ení m fle být op t provád no na poptávkové nebo nabídkové stran . Výsledky –et ení nabídkové strany lze skloubit s daty z národních út a národního TSA a kvantifikovat tak ur itý p ínos cestovního ruchu pro doty ný region. V p ípad poptávkového (náv-t vnického) –et ení je základním výstupem identifikovaná struktura výdaj náv-t vník v regionu. S využitím informací o náv-t vnosti regionu lze dopo ítat celkový objem prodeje. Následující schéma zachycuje jednotlivé body p í regionalizaci TSA.

Obr. 1: Procedura sestavení regionálního TSA

Pramen: Zhang (2005)

Cílem článku je využít dosavadních poznatků o TSA a uplatnit jeho vybrané postupy a procedury na hodnocení ekonomických dopadů cestovního ruchu na regionální úrovni. Vzhledem k dostupnosti dat, složitosti ekonomických procesů a vazeb na straně nabídky cestovního ruchu a možností dané rozsahem článku se budeme v aplikační části příspěvku v novat kvantifikaci a ocenění poptávkové strany regionálního ekonomického systému. Ze stejných důvodů se v této chvíli nebudeme zabývat nepřímým a indukovaným efektem cestovního ruchu a zamůžeme se pouze na efekty, které pramení z realizace přímých výdajů návštěvníků regionu.

Z metodiky sestavování národního TSA chceme poukázat na postup odhadu velikosti a struktury poptávky, ověřit možnosti využití datových zdrojů národního TSA pro regionální analýzy. Chybějící informace následně získat prostřednictvím vlastního dotazníkového šetření.

Metodika

V návaznosti na výše uvedené je aplikační část článku zaměřena na ověření možnosti postupu vyplývající ze systému TSA, a to na příkladu hodnocení ekonomických přínosů vinařského cestovního ruchu na území Lednicko-valtického areálu (dále také šLVAo). Vinařský cestovní ruch je přitom definován jako pobyt v destinaci, která je motivována poznáváním způsoby pěstování vína v tradičních vinařských oblastech, ochutnávkami vín, prožitím atmosféry vinných sklípků, vináren a vinoték a nákupem archivních i nových vín (Zelenka - Pásková, 2012). Na druhou stranu motivem vínařství a vína není vždy hlavním a jediným podnětem k návštěvě v destinaci cestovního ruchu. Velmi často jde o doplňkovou aktivitu propojenou s dalšími formami cestovního ruchu. Například výzkum agentury CzechTourism ukazuje, že mezi nejčastějšími důvody návštěvy destinace LVA v letní sezóně patří kulturní (poznávání turistických cílů, historie a kultury regionu) a přírodní (relaxace v přírodě, procházky) cestovní ruch. Oddělit vlivy samotného vinařského cestovního ruchu je proto poměrně složité. Z tohoto důvodu jsme se v našem šetření zaměřili pouze na období vinobraní a sezóny buráku (má sice září a říjen), kdy motivem vínařství v regionu LVA jednoznačně převažuje.

Odhad ekonomických efekt vlna ského cestovního ruchu je tedy omezen pouze na období dvou m síc ¹ a na region LVA. Ten je vymezen dle regionalizace R na turistické oblasti podle agentury CzechTourism. Region zahrnuje 54 obcí a zaujímá v t–inu okresu B eclairav a ást okresu Brno-venkov.

P i kvantifikaci ekonomických p ínos vlna ského cestovního ruchu vycházíme z metody –et ení výdaj ú astník cestovního ruchu a analýzy struktury a povahy t chto výdaj . Cílem je vyjád it celkovou spot ebu vnit ního cestovního ruchu v regionu v daném období.

Celkové spot eba vnit ního cestovního ruchu je dána sou tem spot ebních výdaj domácích a zahrani ních turist , dále jednodenních náv–t vník a tranzitujících osob. Za tranzitující osoby jsou považováni ti náv–t vníci regionu, kte í jsou ubytováni mimo region, ale b hem svého pobytu zavítali (na jednodenní náv–t vu) do zkoumané destinace. Samotný výpo et p ímého ekonomického dopadu vlna ského cestovního ruchu na území LVA je dán následujícími formalizovanými vztahy:

Po et host v hromadných ubytovacích za ízeních v regionu LVA v období zá í a íjen

$$(1) \frac{V_{2012}^{2012}}{V_{2011}^{2012}} = \frac{V_{2012}^{2012}}{V_{2011}^{2012}} * V_{2012}^{2012}$$

Po et host celkem v regionu LVA v období zá í a íjen

$$(2) \frac{V_{2012}^{2012}}{V_{2011}^{2012}} = \frac{V_{2012}^{2012}}{V_{2011}^{2012}}$$

Po et host v individuálních ubytovacích za ízeních a u známých a p íbuzných v regionu LVA v období zá í a íjen

$$(3) \frac{V_{2012}^{2012}}{V_{2011}^{2012}} = \frac{V_{2012}^{2012}}{V_{2011}^{2012}} * V_{2012}^{2012}$$

Po et jednodenních náv–t vník v regionu LVA v období zá í a íjen

$$(4) \frac{V_{2012}^{2012}}{V_{2011}^{2012}} = \frac{V_{2012}^{2012}}{V_{2011}^{2012}} * V_{2012}^{2012}$$

Po et turist v regionu LVA v období zá í a íjen

$$(5) \frac{V_{2012}^{2012}}{V_{2011}^{2012}} = \frac{V_{2012}^{2012}}{V_{2011}^{2012}} + \frac{V_{2012}^{2012}}{V_{2011}^{2012}}$$

Spot ební výdaje turist v regionu LVA v období zá í a íjen

$$(6) \frac{V_{2012}^{2012}}{V_{2011}^{2012}} = \frac{V_{2012}^{2012}}{V_{2011}^{2012}} * \frac{V_{2012}^{2012}}{V_{2011}^{2012}} * \sum_{i=1}^n \frac{V_{2012}^{2012}}{V_{2011}^{2012}}$$

Spot ební výdaje jednodenních náv–t vník v regionu LVA v období zá í a íjen

$$(7) \frac{V_{2012}^{2012}}{V_{2011}^{2012}} = \frac{V_{2012}^{2012}}{V_{2011}^{2012}} * \sum_{i=1}^n \frac{V_{2012}^{2012}}{V_{2011}^{2012}}$$

Spot ební výdaje tranzitujících náv–t vník v regionu LVA v období zá í a íjen

$$(8) \frac{V_{2012}^{2012}}{V_{2011}^{2012}} = \frac{V_{2012}^{2012}}{V_{2011}^{2012}} * \sum_{i=1}^n \frac{V_{2012}^{2012}}{V_{2011}^{2012}}$$

¹ Význam vlna ského cestovního ruchu bude ve své celistvosti v t–í. Nicmén vlna ský cestovní ruch ve sledovaném období p íspívá k prodlufování sezóny destinace a p ínání do regionu dodate né ekonomické benefity. V tomto kontextu je takto zam ený výzkum významným p ísp vkem k sledování celkových ekonomických efekt cestovního ruchu v území LVA.

Po et tranzitujících náv-t v ník v regionu LVA v období zá í a íjen

$$(9) \frac{Q_i}{Q} = \frac{C_i}{C} * (1 + \frac{E_i}{E})$$

Prom nné

C_i ó spot ební výdaje daného segmentu náv-t v ník (t, T, J, R)

Q_i ó po et náv-t v ník daného segmentu (t, T, J, R, I, N)

k ó podíl náv-t v ník ubytovaný v daném za ízení na celkovém po tu náv-t v ník (J, I, H)

N ó pr m rná délka pobytu daného segmentu náv-t v ník (t, T)

E ó pr m rná výdaje daného segmentu náv-t v ník (t, T, J, R)

Indexy

t ó geografický p vod náv-t v níka (domáci, zahrani ní)

T ó turista, tedy náv-t v ník ubytovaný v hromadném nebo individuálním ubytovacím za ízení nebo u známých a p íbuzných

I ó turista ubytovaný v individuálním ubytovacím za ízení í u známých a p íbuzných

J ó jednodenní náv-t v ník

R ó tranzitující náv-t v ník

v ó zvolené období (m síce zá í a íjen)

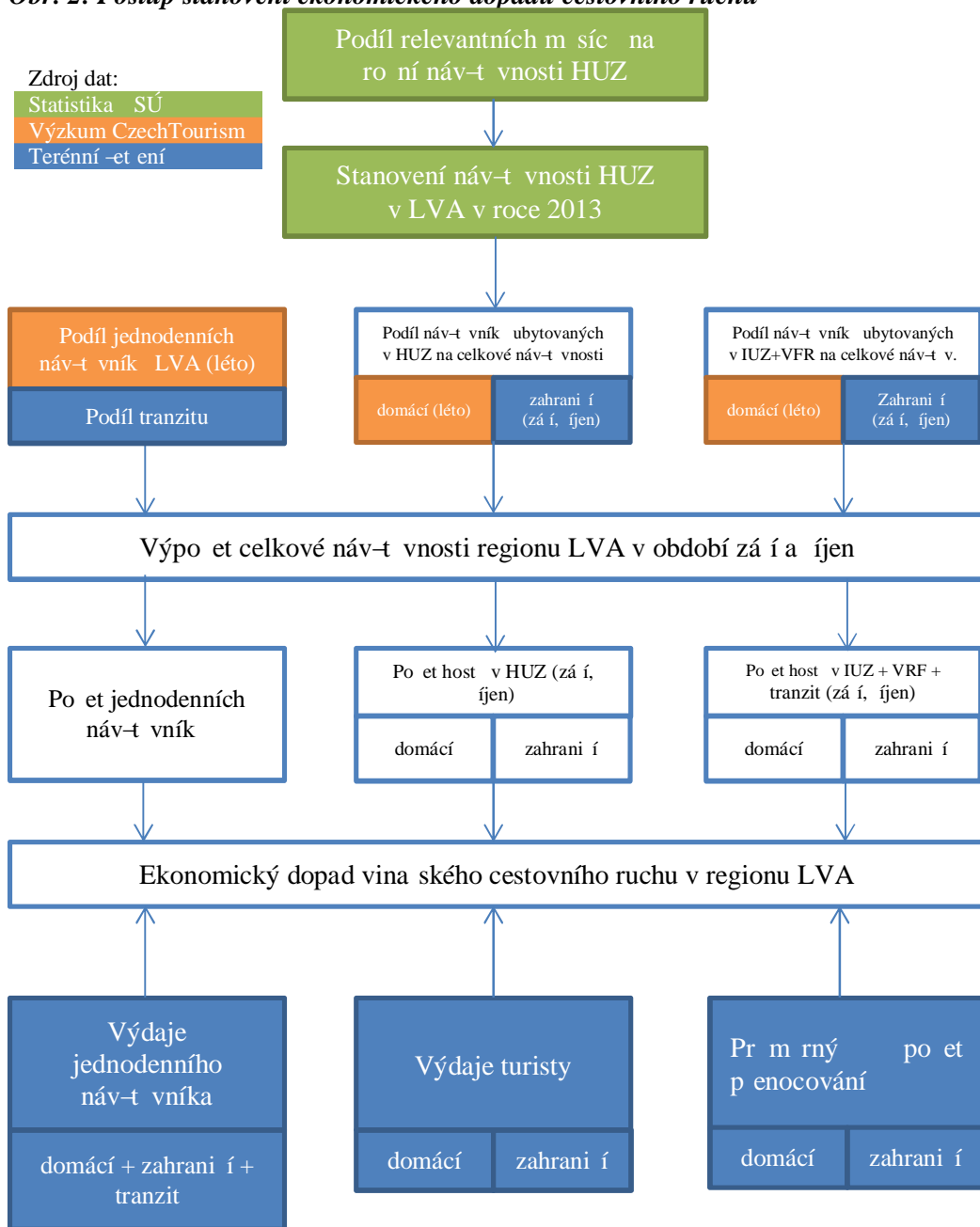
LVA ó údaje za region Lednicko-valtický areál

n ó výdajová kategorie uskute n ná v regionu

JMK ó údaje za Jihomoravský kraj

Vztah mezi jednotlivými výpo etními kroky zachycuje následující schéma, p í emfl je barevn odli-en p vod zdrojových dat.

Obr. 2: Postup stanovení ekonomického dopadu cestovního ruchu

Pramen: Třefek (2013), upraveno

Ze schématu vyplývá, že pro výpočet ekonomického dopadu vinařského cestovního ruchu v regionu LVA bylo využito tří skupin zdrojů dat (Třefek, 2013):

1. Statistické údaje o početnosti hostů v HUZ a početnosti poskytovatelů hostů v HUZ za Jihomoravský kraj, turistickou oblast LVA a jednotlivé obce LVA zveřejněné Českým statistickým úřadem.
2. Průběžné výsledky projektu šetření informací realizované Českou centrální kanceláří cestovního ruchu CzechTourism od roku 2010 do roku 2014 v letní a zimní vlně. Výzkum mapuje návštěvnost jednotlivých turistických regionů a oblastí podle aktuálního dělení CzechTourism a zaměřuje se především na zjištění skladby rezidentních návštěvníků, způsobů trávení volného času, spokojenosti s nabídkou cestovního ruchu apod. Marketingové šetření probíhá v lokalitách s největší koncentrací aktivit cestovního ruchu. V tomto případě jsou využity údaje o podílu jednodenních a vícedenních návštěvníků a formách ubytování návštěvníků v letní sezóně. Data byla extrahována z

lokalit, které se nacházejí na území LVA: B eclav, Hustope e, Lednice, Mikulov, N m i ky, Pálava-Dolní V stonice, Pasohlávky, Valtice a Velké Pavlovice.

3. Výsledky terénního –et ení, které prob hlo v období zá í a íjen v obdobných lokalitách jako –et ení CzechTourism (Mikulov, Pasohlávky, B eclav, Pavlov ó Pálavské vrchy, Lednice a okolí, Valtice). V rámci terénního –et ení byli respondenti osloveni formou osobního dotazování. Pro získání pot ebných informací byl tedy pouflit dotazník s kombinací uzav ených i otev ených otázek. Výb r respondent probíhal náhodn . Cílem dotazníkového –et ení bylo zjistit strukturu a vý-i výdaj náv-t v ník LVA a charakteristiku typického náv-t v níka území. Tyto informace nejsou dostupné z řádných sekundárních zdroj , a proto bylo nutné p ístoupit ke sb ru primárních dat. Velikost výb rového souboru byla 331 respondent .

Výsledky

Z vý-e uvedeného vyplývá, fle do kalkulace odhadu ekonomických dopad vina ského cestovního ruchu v regionu LVA vstupuje celá ada veli in, získaná z r zných zdroj . Tam kde byla data dostupná, byly vyufity sekundární zdroje, nicmén zásadní informace poskytl afl provedené terénní –et ení. Nífle budou uvedeny vybrané výsledky terénního –et ení dopln né o souhrnnou tabulku s p ehledem vstupních hodnot vlastních výpo t .

Prvním cílem terénního –et ení bylo získat informace o struktu e náv-t v ník regionu podle geografického p vodu, délky jejich pobytu a zvoleném typu ubytování. Z výsledk vyplývá, fle v souvislosti s vina skou turistikou region nav-t vují dominantn domácí náv-t v níci (91 %). Zahrani ních náv-t v ník je minimum, navíc pocházejí p edev-ím ze Slovenska. To má sv j vliv na diferenciaci velikosti výdaj podle geografického p vodu náv-t v ník (viz nífle).

Ve výb rovém souboru p evaflují náv-t v níci, kte í v destinaci p enocovali. Podíl jednodenních náv-t v ník se pohybuje od 43 % (zahrani ní náv-t v níci) po 46,5 % u náv-t v ník domácích. Obdobní ísla potvrzují i –et ení CzechTourismu (Ipsos, 2010 ó 2013). V p ípad ubytovaných náv-t v ník lze pozorovat jednozna nou tendenci k volb hromadných ubytovacích za ízení. Ve srovnání se zahrani ními náv-t v níky je u domácích náv-t v ník preference jiných nefl hromadných ubytovacích za ízení vy-í, nicmén nep evy-uje 1/6 v-ech ubytovaných domácích turist (u zahrani ních náv-t v ník je podíl ubytovaných mimo HUZ cca 8 %).

V souvislosti s vina ským cestovním ruchem nep ekvapí ani minimální vý-e tranzitujících náv-t v ník . Jde výlu n o domácí náv-t v níky, kte í jsou ubytováni v t sném zázemí regionu. Existence této kategorie náv-t v ník je tak spí-e dána formálním vymezením zkoumané oblasti, nefl povahou turistických proud .

Tab. 1: P ehled základních vstupních hodnot kalkulace ekonomického dopadu vina ského CR

Prom nná		Domáci náv-t v ník	Zahrani ní náv-t v ník	Celkem
HU Z	Po et host	206 186	55 877	262 063
	Po et p enocování	409 777	85 716	495 493
Podíl zkoumaného období (v %)		16,5	14,0	15,2
Podíl v IUZ (v %)		2,4	0,0	2,4
Podíl VRF (v %)		5,7	4,4	4,5
Podíl jednodenních náv-t v ník (v %)		46,5	43	44,7
Podíl tranzitujících na celkovém po tu domácích turist		5,5	-	3,0
Délka pobytu turist		3,3	3,6	3,3

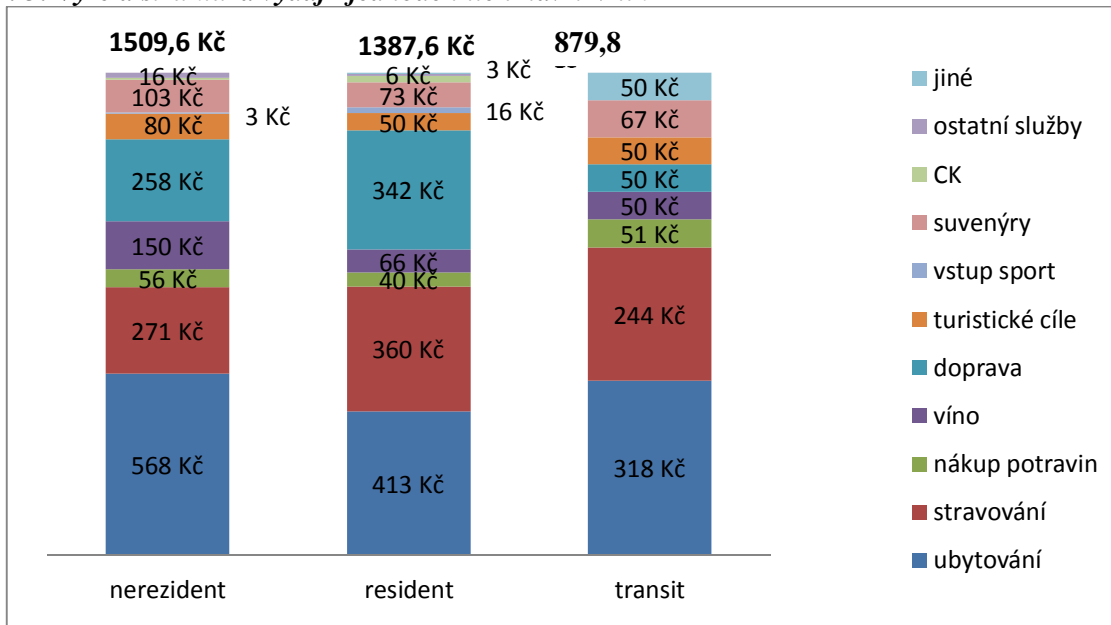
Pramen: SÚ, CzechTourism, terénní –et ení

Z provedeného výzkumu také vyplývá, fle náv-t v ník b hem svého pobytu v destinaci utratí v pr m ru 2 724 K . Pr m rn stráví vícedenní náv-t v ník v ubytovacích za ízeních 2,3 noci. Pr m rné výdaje se samoz ejm li-í podle délky pobytu, mén jifl podle geografického p vodu náv-t v ník .

Průměrné výdaje ubytovaného návštěvníka činily 1 371 Kč za den. Nepatrně vyšší výdaje mají zahraniční návštěvníci. Nejvyšší část z těchto výdajů byla za ubytovací služby 422 Kč (31 %), stravování 345 Kč (25 %) a dopravu 318 Kč (23 %). Podrobná struktura výdajových položek je zachycena na následujícím grafu.

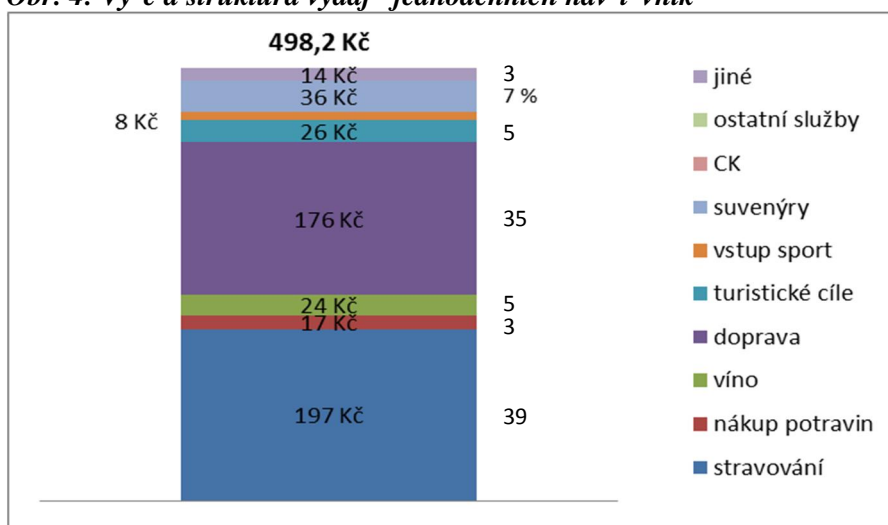
Obr. 3: Výše a struktura výdajů jednodenních návštěvníků

Pramen: terénní –et ení

Výdaje jednodenních návštěvníků ukazuje další graf. Celková průměrná částka za den činí 482 Kč. Nejvyšší část těchto výdajů je vyčíslena za stravování a dopravu do destinace. Průměrné výdaje za ostatní položky nejsou příliš vysoké. Z výzkumu také vyplývá, že nezdaleka vichni utráceli za víno. To je také důvodem poměrně nízkých výdajů na tuto položku. Jestliže respondent za tuto položku svůj výdaj uskutečnil, pak jeho průměrná výše dosahovala hodnoty 184 Kč (vliv nákupu vína jako suvenýru i daru).

Obr. 4: Výše a struktura výdajů jednodenních návštěvníků

Pramen: terénní –et ení

Výše uvedené výdaje bylo nutné před jejich zahrnutím do výpočtu otestovat, protože ty peníze, které byly sice vynaloženy v souvislosti s cestou a pobytem v destinaci, ale nesměly do zkoumaného území.

Výsledky úprav výdaj a jejich komparaci s p vodními hodnotami p iná-í nífle uvedená tabulka. Nejn t-í zm ny ve struktu e a vý-i výdaj nastaly v p ípad výdaj za dopravu. V tomto p ípad v regionu LVA z stalo pouze 15 % celkových výdaj .

Tab. 2: Výdaje náv-t vník podle kategorie a místa útraty

Kategorie náv-t vník	Pr m rné výdaje na osobu a den v K		Spot ební výdaje v K			
	celkem	v regionu	celkem		v regionu	
			absolutn	podíl	absolutn	podíl
Jednodenní náv-t vník	498,2	348,3	20 545 782	8,0%	14 363 902	7,0%
Domácí turista	1387,6	1105,4	183 578 846	71,5%	146 243 915	70,9%
Zahraní ní turista	1509,6	1297,2	46 070 814	18,0%	39 588 673	19,2%
Tranzit (domácí)	879,8	838,6	6 401 843	2,5%	6 102 052	3,0%
Celkem	-	-	256 597 285	100,0%	206 298 541	100,0%

Pramen: terénní -et ení, vlastní výpo ty

Tabulka taktéfl p iná-í výsledky výpo tu spot ebních výdaj jednotlivých kategorií náv-t vník spojených s vina ským cestovním ruchem. Postup výpo tu je p ehledn popsán v metodické ásti lánku. Co z výsledku vyplývá? Za prvé, vina ský cestovní ruch ve sledovaném období generuje výdaje náv-t vník v objemu p esahující 200 mil. K . Jsou to tedy peníze, které mají povahu externích finan ních tok a lze je tedy považovat za vn j-í impuls rozvoje místní ekonomiky. Na druhou stranu více nefl 1/3 náv-t vník pocházela z Jihomoravského kraje (hlavn Brna) a ekvivalentní hodnota p íjm regionu je pouhým prostorovým p erozd lením výdaj obyvatel Jihomoravského kraje (dále JMK). P í interpretaci regionálních efekt cestovního ruchu je tedy velmi d lefité zohlednit hierarchickou úrove hodnoceného územního celku. Co je p ínosem pro region LVA nemusí být p ínosem pro JMK jako celek.

Za druhé, -et ení sledovalo strukturu a místo výdaj náv-t vník regionu. Z t chto dat pak bylo mofné odhadnout míru únik výdaj náv-t vník mimo region. Dle -et ení asi 80 % v-ech výdaj kon í ve sledovaném regionu, u místních poskytovatel slufleb (vina í, ubytovatelé, turistické cíle, atd.). Úniky ve vý-i cca 20 % jsou generovány p edev-ím výdaji za dopravu. Na únicích se nejvíce podílejí jednodenní náv-t vníci a domácí turisté.

Za t etí, podíl výkon cestovního ruchu (m eno spot ebními výdaji) regionu LVA na výkonech Jihomoravského kraje v daném období (zá í, íjen) je cca 13,2 %. To je mén , nefl jaký je podíl l flek (20 %) í po tu p enocování (23 %) na celkových po tech za JMK. D vody musíme hledat v odli-né struktu e náv-t vnosti spojené s vina ským cestovním ruchem. Ta je daleko více orientovaná na domácího náv-t vníka s pr m rn nífl-ími výdaji na hlavu. Navíc samotní zahrani ní náv-t vníci pochází p edev-ím ze Slovenska a jejich spot ební chování se velmi blíflí tomu domácímu.

Záv r

Postup hodnocení ekonomického dopadu vina ského cestovního ruchu v regionu LVA ukázal na reálnou mofnost kvantifikace ekonomických efekt na regionální úrovni. Ta je v-ak dnes podmín na ú elovými terénními -et eními, která dopl ují chyb jíci datovou základnu pro hodnocení. Satelitní ú et cestovního ruchu je dobrým východiskem hodnocení, nicmén územní podrobnost jeho datových zdroj neumofl uje tato data v dostate ném rozsahu vyuflívat. Pro nífl-í nefl krajské územní jednotky jsou zdroje typu ^{TM} et ení domácího a výjezdového cestovního ruchu í ^{TM} et ení p íjezdového cestovního ruchu nepouflitelná. Samotný výpo et také ukázal, nejn t-í riziko nep esností kvantifikace výdaj náv-t vník regionu je spojeno s odhadem velikosti jednodenní náv-t vnosti. Práv v oblasti tohoto segmentu náv-t vník je nutné hledat alternativní zp soby -et ení, nap íklad s vyuflitím zbytkových dat mobilních operátor .

Literatura

- [1] CzechTourism, (2014): *Sb r informací domácího cestovního ruchu*. Dostupné z: <<http://monitoring.czechtourism.cz/CzechTourism/tourism2.aspx>>.
- [2] SÚ, (2014): *Cestovní ruch ó asové ady*. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/cru_cr>.
- [3] SÚ, (2014): *Metodika satelitního ú tu eské republiky*. Dostupné z: <[http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/metodika_tabulky_satelitního_uctu_cestovního_ruchu/\\$File/metod_tsa.pdf](http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/metodika_tabulky_satelitního_uctu_cestovního_ruchu/$File/metod_tsa.pdf)>.
- [4] DWYER, L., FORSYTH, P., SPURR, R., (2004). Evaluating tourismø economic effects: new and old approaches. *Tourism Management*, vol. 25, iss. 3, pp. 307-317. DOI 10.1016/S0261-5177(03)00131-6.
- [5] FRECHTLING, D. C., HORVÁTH, E., (1999). Estimating the Multiplier Effects of Tourism Expenditures on a Local Economy through a Regional Input-Output Model. *Journal of Travel Research*, vol. 37, iss. 4, pp. 324-332. DOI 10.1177/004728759903700402.
- [6] GELAN, A., (2003). Local Economic Impacts: The British Open. *Annals of Tourism Research*, vol. 30, iss. 2, pp. 406-425. DOI 10.1016/S0160-7383(02)00098-1.
- [7] GETZ, D., (2008). Event tourism: Definition, evolution, and research. *Tourism Management*, vol. 29, iss. 3, pp. 403-428. DOI 10.1016/j.tourman.2007.07.017.
- [8] HALL, C. M., LEW, A. A., (2009). *Understanding and Managing Tourism Impacts: An integrated approach*. Abingdon: Routledge. ISBN 978-0-415-77133-7.
- [9] JONES, C., MUNDAY, M., ROBERTS, A., (2003). Regional Tourism Satellite Accounts: A Useful Policy Tool? *Urban Studies*, vol. 40, iss. 13., pp. 2777-2794. DOI 10.1080/0042098032000146894.
- [10] SHARPLEY, R., TELFER, D. J., (2004). *Tourism and development: Concepts and Issues*. Aspects of Tourism. Cleveland. ISBN 1-873150-34-2.
- [11] SMERAL, E., (2006). Tourism Satellite Accounts: A Critical Assessment. *Journal of Travel Research*, vol. 45, iss. 1, pp. 92-98. DOI 10.1177/0047287506288887.
- [12] STYNES, D. J., (1997). *Economic Impacts of Tourism: A Handbook for Tourism Professionals*. Illinois Bureau of Tourism, Illinois Department of Commerce and Community Affairs.
- [13] STYNES, D. J., (1999). *Approaches to Estimating the Economic Impacts of Tourism; Some Examples*. Department of Park, Recreation and Tourism Resources, Michigan State University.
- [14] SUN, Y., (2005). Survey Biases from Three National Park Service Visitor Survey Projects. In *Travel and Tourism Research Association 36th Annual Conference*. Boise.
- [15] TEFEK, P., (2014). *Ekonomický význam cestovního ruchu (P ípadová studie region Ťmpersko) ó Ťt ení poptávky cestovního ruchu*. [diplomová práce]. Brno: Masarykova univerzita.
- [16] TYRRELL, J. T., JOHNSTON, R. J., (2006). The Economic Impacts of Tourism. *Journal of Travel Research*, vol. 45, iss. 3. DOI 10.1177/0047287506288876.
- [17] WAGNER, J. E., (1997). Estimating the Economic Impacts of Tourism. *Annals of Tourism Research*, vol. 24, iss. 3, pp. 592-608.
- [18] WILTON, J. J., NICKERSON, N. P., (2006). Collecting and Using Visitor Spending Data. *Journal of Travel Research*, vol. 45, iss. 17. DOI 10.1177/0047287506288875.
- [19] ZHANG, J., (2005). Regional Tourism Satellite Accounts for Denmark: Accounting and Modelling. In *15th International Input-Output Conference*. China, Beijing..

P ísp vek byl zpracován za podpory specifikovaného výzkumu MUNI/A/0749/2012: Ekonomické p ínosy cestovního ruchu pro regionální a lokální ekonomiku.